

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 13721
Tarih : 30.07.2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

5237 sayılı Türk Ceza Kanununda değişiklik yapılmasına dair kanun teklifim gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim. 30 /7/2021

Murat ÇEPNİ
İzmir Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI		
Tali Komisyon	Ceve	
Esas Komisyon	Addet	
Tarih :	01 Ekim 2021	Esas No: 2/3759

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LİGİ
30 Temmuz 2021
Numara:

TBMM GENEL EVRAK
30 Temmuz 2021
No. 850190
EBYS'ye AKTARILMIŞTIR

GENEL GEREKÇE

Günümüzde, plansız kentleşmenin, sanayi, enerji, maden, turizm, ulaşım şirketlerinin faaliyetlerinin neden olduğu çevre sorunları her geçen gün artmaktadır. Ekonomik büyüme ve kalkınma politikalarının çevre ve insan odaklı olmaması dünyada yaşanan iklim krizine neden olmuş, ekolojik denge bozulmuş, çevre geriye dönüşü olmayacak bir şekilde kirletilmiştir. Yasal düzenlemelerin ve önlemlerin eksikliği çevre sorunlarının giderek artmasına neden olmaktadır. Havanın, toprağın, yeraltı ve üstü su varlıklarının, ormanların, tarım alanlarının, yaşam alanlarının kirlenmesi insan sağlığına zarar vermekte ve canlıların yaşamını tehlike altında bırakmaktadır. 1972 yılında, sosyo-ekonomik yapıları ve gelişme düzeyleri farklı olan birçok ülke, Stockholm'de gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler İnsan Çevresi Konferansında (Stockholm Konferansı) bir araya gelerek, BM İnsan Çevresi Bildirisi'ni kabul etmiştir. Bildiride, insanların çevreyi korumak ve geliştirmek için ciddi bir sorumluluğunun bulunduğu altı çizilmiştir. Bu süreçten sonra, pek çok ülkede sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkı temel insan hakkı olarak kabul edilmiş ve bu hakka göre yasalarla düzenlemeler yapılmıştır. Çevre kirliliğinin önlenmesi, çevrenin korunması, iyileştirilmesi, doğal kaynaklarla ilgili koruma ve kullanım esaslarının belirlenmesine yönelik uluslararası antlaşmalar da çevre ile ilgili önemli gelişmelerdir.

Türkiye'de anayasanın 56.maddesi “ Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir.” Hükmünü içermektedir. Çevrenin korunması ve geliştirilmesi her bireyin sorumluluğu olduğu gibi esas olarak yasaların teminatı altındadır. 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun amacı, bütün canlıların ortak varlığı olan çevrenin korunmasını sağlamaktır. Kanunda, çevre, canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde bulundukları biyolojik, fiziksel, sosyal, ekonomik ve kültürel ortam olarak tanımlanmıştır. Çevrenin korunması ise, çevresel değerlerin ve ekolojik dengenin tahribini, bozulmasını ve yok olmasını önlemeye, mevcut bozulmaları gidermeye, çevreyi iyileştirmeye ve geliştirmeye, çevre kirliliğini önlemeye yönelik çalışmaların bütünü olarak belirtilmiştir.

En temel hakkı olan yaşam hakkının korunması ancak temiz, sağlıklı, doğal dengenin korunduğu bir çevrede mümkündür. Çevre Kanunu çerçevesinde, çevrenin, insan ve canlı yaşamının korunması amacıyla çevreye zarar veren eylemlerde bulunan kişi ve kuruluşlara uygulanacak yaptırımların ceza hukukunda düzenlenmesi bir zorunluluk olmuştur. 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda “Çevreye Karşı Suçlar” bölümünde Madde 181, Çevrenin kasten kirlenmesi, Madde 182, Çevrenin taksirle kirlenmesi, Madde 183 Gürültüye neden olma ve Madde 184, imar kirliliğine neden olma suçları yer almaktadır. Bu suçları işleyen kişiler anayasal hak olan sağlıklı ve düzenli çevrede yaşama ve yaşam haklarına doğrudan saldırıda bulunmaktadır. Bu suçlar, sadece kişilere, çevreye değil, insanlığa karşı işlenen suçlardır. Çevre kirliliği problemi, kirliliğin kaynağı olan ülke ile sınırlı kalmamakta diğer ülkeleri de ilgilendirmektedir.

Halkın, temiz, bozulmamış, insan sağlığına zarar vermeyen çevrede yaşama hakkı; sağlık hakkı, yaşam hakkı devletin güvence altında aldığı en önemli haklar olmasına karşın, bu haklara karşı işlenen suçların hız kesmeden devam etmesi, Türk Ceza Kanunu'nda (TCK) ilgili suçlara verilen cezaların, yaptırımların yeterli olmamasından ve cezasızlık politikasından

kaynaklanmaktadır. Çevreye karşı zararların önlenmesi, doğal dengenin ve yaşam hakkının korunması için TCK'nın ilgili maddelerinde düzenlemeler yapmak zorunluluk olmuştur.

TCK'ya göre; katı, sıvı veya gaz şeklinde ortaya çıkan her türlü atık ve artık maddelerin ilgili kanunlarla belirlenen usullere aykırı olarak ve çevreye zarar verecek şekilde, toprağa, suya, havaya kasten verilmesi, bunların izinsiz olarak ülkeye sokulması, insan veya hayvanlar açısından tedavisi zor hastalıkların ortaya çıkmasına, üreme yeteneğinin körelmesine, hayvanların veya bitkilerin doğal özelliklerini değiştirmeye neden olmaları suç kapsamındadır. Türkiye'de, sıklıkla sanayi tesisinin atıklarının, evsel atıkların ve hangi ülkeden getirildiği belli olmayan atıkların neden olduğu çevre felaketleri ve hava kirliliği yaşanmaktadır. Araştırmalara göre, endüstriyel üretim faaliyetleri sonucu ortaya çıkan patlayıcı, oksitleyici, kanserojen, toksik ve korozyif tehlikeli atıklar, tıbbi atıklar, tekstil, kozmetik, elektronik ve temizlik ürünleri gibi pek çok üründe ve tarımda kullanılan ilaç ve suni gübre çeşitlerinde bulunan kimyasal maddeler ile bunların atıkları, çevreyi kirletmenin yanı sıra alıcı ortamlarda uzun süre kalmaları nedeniyle, toprağa ve yeraltı sularına karışmakta, doğal dengeyi bozmakta bu nedenle insan sağlığına ve canlıların yaşamına telafisi imkansız zararlar vermektedir.

2872 sayılı Çevre Kanununun 14. Maddesi "Kişilerin huzur ve sükûnunu, beden ve ruh sağlığını bozacak şekilde ilgili yönetmeliklerle belirlenen standartlar üzerinde gürültü ve titreşim oluşturulması yasaktır. Ulaşım araçları, şantiye, fabrika, atölye, işyeri, eğlence yeri, hizmet binaları ve konutlardan kaynaklanan gürültü ve titreşimin yönetmeliklerle belirlenen standartlara indirilmesi için faaliyet sahipleri tarafından gerekli tedbirler alınır." Demektedir. Özellikle şehirlerde önemli bir çevre sorunu olan gürültü de insan sağlığını olumsuz olarak etkilemektedir. Sanayileşme, plansız yapılaşma, inşaat, enerji ve madencilik faaliyetleri gibi nedenler gürültü kirliliğine neden olmaktadır. Özellikle taş ocaklarının kırma-patlatma işlemleri esnasında ve jeotermal enerji santrallerinin kuyuları açılırken 110 desibel üzerinde ses çıkmakta ve yöre halkı uzun süre bu sese maruz kalmaktadır. İnsanların uzun süre gürültüye maruz kalması, geçici veya sürekli işitme bozukluğuna, uykusuzluğa, migren, ülser, solunum ve sindirim bozuklukları gibi pek çok hastalığa neden olmaktadır. Gürültü, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 36. Maddesinde para cezası olarak düzenlenmiştir. Halkın sağlıklı ve dengeli çevrede yaşama hakkını ihlal eden gürültü TCK da suç olarak tanımlanmasına karşın bu suçun artarak devam etmesini engellemektedir.

Türkiye'de plansız şehirleşme, ruhsatsız veya ruhsata aykırı yapılaşma, kamu arazilerinin işgal edilmesi önemli sorunlardan bir tanesidir. Yönetmeliklere aykırı ve plansız yapılaşmanın sonuçları özellikle deprem kuşağında olan yerleşim yerlerinde çok ağır bir şekilde yaşanmaktadır. İmara aykırı yapılan binalarda şimdiye kadar binlerce kişi can vermiştir. Ayrıca izinsiz ve imara aykırı yapılaşma sel, taşkın ve toprak kaymasına da neden olmaktadır. TCK'nın 184.Maddesi ile imar mevzuatında belirlenen koşullara aykırı faaliyetinde bulunulması suç olarak tanımlanmasına karşın kişilerin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkı esasına aykırı olarak imara aykırı, ruhsat alınmadan bina yapılması tüm hızıyla devam etmektedir. Çarpık kentleşme ve kaçak yapılaşma görüntü kirliliğine de neden olmaktadır. İmar afları da bu sorunun artarak devam etmesine neden olmaktadır.

Çevreye karşı işlenen suçlar sonucunda geri dönüşü olmayacak şekilde tarım alanları, ormanlar, bitkiler, su varlıkları yok olmaktadır. İklim krizi yaşanmakta, çölleşme ve erozyon önlenememektedir. İnsanlar ciddi sağlık sorunları yaşamakta, hayvan popülasyonu yok olmaktadır. Bu nedenle çevreye karşı işlenen suçların önlemesi amacıyla cezai yaptırımların

arttırılması zorunluluğu oluşmuştur. Ceza hukukunun amacı suç işlenmesini asgariye indirmek veya tamamen kaldırmak olduğundan; çevreye zarar verenlere ve çevreyi kirletenler için ceza hukukunda ngrlen cezaların arttırılması, çevreye karşı işlenen suçlarda caydırıcılığı arttırarak, çevrenin korunmasında önemli bir işlev görecektir. Böylelikle, yaşam alanları, tarım alanları, ormanlar, su varlıkları, halk sağlığını, ekolojik sistem ve canlıların yaşamı da korunacaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Bu madde ile atık veya artıkların, toprağı, suyu ve havayı kirletecek şekilde kasten çevreye bırakılmasının engellenmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 2- Bu madde ile çevreye zarar verecek şekilde toprağın, suyun ve havanın taksirle kirletilmesinin engellenmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 3- Bu madde ile insan sağlığına ve canlılara zarar veren gürültünün engellenmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 4- Yapı ruhsatı almadan, yönetmeliklere ve yasalara aykırı olarak bina yapılmasını engellemeyi amaçlamaktadır.

MADDE 5- Çevreye karşı işlenen suçlar, doğaya, tarım alanlarına, su varlıklarına zarar vermekte, insan sağlığını ve canlıların yaşamını tehdit etmektedir. Bütün insanlığa karşı işlenen suç kapsamında değerlendirilip, cezalarda erteleme kapsamının dışında tutulması gerekmektedir.

MADDE 6- Yürürlük maddesidir.

MADDE 7- Yürütme maddesidir.

TÜRK CEZA KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 181 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “altı aydan iki yıla kadar hapis cezası” ibaresi “bir yıldan dört yıla kadar” şeklinde, ikinci fıkrasında yer alan “bir yıldan üç yıla kadar” ibaresi “iki yıldan altı yıla kadar” şeklinde, üçüncü fıkrasında yer alan “iki katı kadar” ibaresi “üç katı kadar” şeklinde ve dördüncü fıkrasında yer alan “beş yıldan az olmamak üzere” ibaresi “yedi yıldan az olmamak üzere” şeklinde” ve “bin güne kadar” ibaresi “iki bin güne kadar” şeklinde değiştirilmiştir,

MADDE 2- 5237 sayılı Kanunun 182 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “iki aydan bir yıla kadar” ibaresi “dört aydan iki yıla kadar” şeklinde, ikinci fıkrasında yer alan “bir yıldan beş yıla kadar” ibaresi “iki yıldan yedi yıla kadar” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 3- 5237 sayılı Kanunun 183 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “iki aydan iki yıla kadar” ibaresi “altı aydan üç yıla kadar” şeklinde değiştirilmiş ve “veya adli para” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 4- 5237 sayılı Kanunun 184 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bir yıldan beş yıla kadar” ibaresi “iki yıldan yedi yıla kadar” şeklinde ve üçüncü fıkrasında yer alan “iki yıldan beş yıla kadar” ibaresi “üç yıldan yedi yıla kadar” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 5- 5237 sayılı Kanunun 184 üncü maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“MADDE 184/A- Bu Bölümde yer alan suçlar bakımından 51 inci madde hükümleri uygulanmaz.”

MADDE 6- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 7- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.